



Velká Baba - bájně Fabiánovo sídlo (foto: Jaroslav Hodrment)

## Každé hory mají svého ducha. Brdům vládne dobrý Fabián

Text: Karolína Kratochvilová, Václav Bešák  
foto: Jaroslav Hodrment, archiv Středočeské centrály cestovního ruchu, archiv městyse Jince, Wikimedia

Umí přivolat víchru a bouři, utopit lesy v mlze a v dešti. Tomu, kdo vstupuje do brdských lesů s čistými úmysly, neublíží, zato pytláky a zloděje dokáže nepříjemně potrápiti. Brdům vládne dobrý duch Fabián a dodnes je možné navštívit místa, na kterých podle pověstí přebývá.

### Z říše bájí a pověstí

Nad Hostomicemi, na vrcholu zvaném Baba, prý kdysi stával hrad, ve kterém žil rytíř Fabián se svou ženou. Nedlouho po svatbě se v lesích pod hradem usídlila zlá čarodějka, bývalá milenka rytíře Fabiána. Nepřála mu štěstí a chtěla se pomstít, že se nestala jeho vyvolenou. Jedné noci, když nad Brdy burácela hrozivá

bouřka, se čarodějka spojila s pekelnými silami a společně se jím hrad podařilo - i se všemi jeho obyvateli - zničit. Poté žádala, aby se z rytíře Fabiána stal zlý duch, který bude všem škodit a kterého se budou všichni bát. Fabiánovo dobré srdce ale všem čarám a kouzlům odolalo. Rytíř sice zůstal zakletý v podobě lesního ducha, dobrým lidem ovšem

nikdy neublížil. Občas se mu však stýskalo. Tehdy se z brdských lesů ozývalo táhlé, teskné houkání. Tak zní jedna z neznámějších pověstí o brdském duchu Fabiánovi. Jan Čáka objevil nejstarší říkanku na toto téma v knize brdského národopisce Václava Krolmuse z roku 1845. Zde se objevuje také další obdoba rytířova jména. Podle vrchu, na kterém měl sídlit,

se mu říkalo Babí Jan. Zřídka je zaznamenáno i jméno Hejkal - podle smutného houkání, kterým o sobě lesní muž dával vědět. Další zmínky a příběhy o této postavě přidávají sběratelé národopisu ve 2. polovině 19. století. Málodky však Fabiána někdo spatřil. „Měl podobu zdatného myslivce s kloboukem ozdobeným kytkou z kapradě, jeřabinou či lesními bylinami,“ píše Jan Čáka. „Ale jiní ho prý uviděli jen jako maličkého tlustého myslivce, který měl tvář ukrytou pod tmavým závojem.“ Známa je však také Fabiánova odlišná podoba, tedy coby obra.

### Laskavý i nelítostný pán brdských lesů

Říká se, že Fabián uměl přivolat víchru a bouři nebo utopit lesy v mlze. K tomu, kdo přicházel s dobrými úmysly, byl vlídný. Kdo ale přišel do lesa pytláčtí, loupit nebo krást, toho dokázal Fabián nemilosrdně potrápiti. Na Dobříši

se vypráví o lesních pasácích, kteří jednou vedli dobytek na trh do Hostomic. Při cestě přes Hřebeňy z legrace houkali, jako to dělával Fabián, a následně museli tři dny a tři noci hledat svou zvěř po lesích. Jiný foť, který nevěřil povídačkám o Fabiánovi, zase často slyšel řezání dříví v houštině nebo výstřely z pušky. Když za domnělými pytláky okamžitě vyrazil, uslyšel vždy jenom Fabiánův smích. A do třetice příběh o zlodějích, kteří jeli krást dříví na Babu: Z ničeho nic se jim splášili koně, kteří se proměnili v obrovské kočky. Tyto kočky vyšplhaly na vysoký strom a zloděje shodily.

### Kde hledat otisky Fabiánových bot?

Dodnes je možné v hostomicích lesích navštívit místo, kde vládce Brd přebývá. Je jím skalisko Fabiánovo lože (nebo také Fabiánova postel), kam chodí Fabián odpočívat. Nachází se nedaleko

vrcholu Velké Baby a má být tím jediným, co zůstalo po bájném zakletém hradu. Jedná se o tři metry vysokou rozeklanou skálu, v jejíž dolní části se nachází průchozí rozsedlina. Druhé místo spojené s Fabiánem leží na Plešivci, kde by měl mít pán lesa svou zahrádku. Vypravuje se, že v ní pěstuje kouzelné byliny, jimiž uzdravuje chudé lidi. Není divu, celý Plešivec je opředen mnoha bájemi. Údajně se tu vyskytuje spousta nadpřirozených bytostí, kromě Fabiána třeba také dábel, čarodějnice, hadí královna, rarášek nebo drak z Koničku.

### Fabiánská tradice na Podbrdsku

Fabián se stal na Podbrdsku také součástí lidového umění. Lesní dělníci na Příbramsku, Dobříšsku, Hořovicku a Rokycansku vyrábějí malé roztomilé figurky ze smrkových šišek - říkalo se jim fabiáni. Jednalo se o foťy s dýmku,

Střední Čechy  
aktivní



Fabiánovo lože nedaleko vrcholu Velké Baby (foto: Maoman, Wikimedia)



Socha brdského ducha Fabiána u Kytina (foto: The photonaut, Wikimedia)